

KOBİ'ler ve 'yaratıcı yıkım'

Reel sektörlerinde ve piyasalarında dinamizmi her daim yüksek tutmayı başarabilen ülkeler, kalkınma merdiveninin basamaklarını daha hızlı tırmanırlar. Belli bir noktaya kadar gelip o basamaktan sonra bu dinamizm aşımaya başlarsa veya kaybolursa, o zaman orta gelir tuzağı veya müzmin durgunluk gibi sorunlarla karşılaşsınız. Gelişme yolunda çarkların sürekli dönebilmeye için yeni şirketlerin büyüklüğü ve piyasa liderlerini zorlamaları gerekir. Değişen koşullara adapte olamayan ve yeniliklere imza atamayan şirketler, dinamik ve sağlıklı işleyen bir ekonomide ya piyasa paylarını kaybederler ya da piyasadan tamamen silinirler. Oluşan boşluğu daha aktif ve yenilikçi olanlar doldurur. 20. yüzyılın önemli düşünürlerinden Joseph Schumpeter, bu süreci 'yaratıcı yıkım' olarak tanımlar.

Ekonominin dinamizmi

Türkiye'de 1980'li yıllardan önce böylesi bir 'yaratıcı yıkım' sürecini besleyebilecek bir ortam yoktu. KİT'lerin ve büyük holdinglerin domine ettiği bir ekonomi vardı. Özal'lı yıllarla birlikte KOBİ'ler kendilerini göstermek için ilk fırsatı yakaladılar. 1990'lardaki kaos döneminin ardından 2000'lerin başında KOBİ'ler hızlı büyüyecekleri bir ortama kavuştular. KOBİ'ler bu serlevende çok şey deneyimlediler. Bir taraftan ihracat ile dünyaya açılırken, bir taraftan da büyük şirketleri zorlamaya başladılar. 'Yaratıcı yıkım' sürecinin Türkiye'de tam olarak işlediğini söylemek çok mümkün değil. Ancak hem yerel hem de küresel ölçekte zorlaşan piyasa koşullarına rağmen KOBİ'lerimizin son yıllarda gösterdikleri performans oldukça dikkat çekici. KOBİ'lerimiz Türkiye ekonomisinin dinamizmini ayakta tutuyorlar.

Reformlar hızlandırılmalı

Istanbul Sanayi Odası tarafından açıklanan 500 listeleri, orta ölçekteki şirketlerimizin ihracat, Ar-Ge ve katma değer alanlarında büyük şirketlerle arasındaki makası kapatarak, gelecekte onlara rakip olma yolunda ilerlediklerine dair veriler sunuyor. **ISO 500** şirketlerinin ihracatı 2020'de yüzde 12.8 gerilerken, ikinci 500 listesinde yer alan şirketler, esnek yapının kendilerine sunduğu avantajlar sayesinde ihracatı salgın yılında yüzde 1.2 artırmayı başardı. **ISO 500**'deki şirketlerin gerçekleştirdiği Ar-Ge harcamalarının üretimden satışlara oranı 2014'te yüzde 0.74 değerindeyken 2020'de yüzde 0.53'e gerilemiş. **ISO İkinci 500**'de yer alan şirketlerde ise bu oran 2014'teki yüzde 0.31'den 2020'de yüzde 0.46'ya ulaşmış. **ISO 500**'deki şirketlerin toplam üretimi içerisindeki orta-yüksek ve yüksek teknolojinin payı yüzde 31.2 iken, ikinci 500'de bu oran son bir yıl içinde 3 puan artarak yüzde 29.5'e çıkmış.

Ekonomik dinamizmin sürekliliği ve yüksek büyüme oranlarının kalıcı olabilmesi için küçük şirketlerin orta ölçekli şirketleri, orta ölçeklilerin ise büyüklere zorladığı bir ekonomik yapı lazım. Bu noktada KOBİ'lerin önünü açacak reformları hızlandırılmalı ve onlara adil bir rekabet ortamı sunulmalıdır.